Europski parlament
2024-2029

Odbor za vanjske poslove

2025/2164(INI)

10.09.2025

NACRT IZVJEŠĆA

o provedbi zajedničke vanjske i sigurnosne politike – godišnje izvješće za 2025.
(2025/2164(INI))

Odbor za vanjske poslove

Izvjestitelj: David McAllister

SADRŽAJ

Stranica

PRIJEDLOG REZOLUCIJE EUROPSKOG PARLAMENTA 3

OBRAZLOŽENJE 8

PRIJEDLOG REZOLUCIJE EUROPSKOG PARLAMENTA

o provedbi zajedničke vanjske i sigurnosne politike – godišnje izvješće za 2025.

(2025/2164(INI))

Europski parlament,

– uzimajući u obzir Ugovor o Europskoj uniji (UEU), a posebno njegove članke 14., 16., 21., 24., 36. i 41.,

– uzimajući u obzir izvješće visoke predstavnice Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku od 25. lipnja 2025. naslovljeno „Izvješće o zajedničkoj vanjskoj i sigurnosnoj politici – Naši prioriteti 2025.”,

– uzimajući u obzir članak 55. Poslovnika,

– uzimajući u obzir izvješće Odbora za vanjske poslove (A10-0000/2025),

A. budući da su ključni ciljevi zajedničke vanjske i sigurnosne politike EU-a (ZVSP) očuvanje mira, jačanje međunarodne sigurnosti, promicanje međunarodne suradnje te poticanje demokracije, vladavine prava i poštovanja ljudskih prava;

B. budući da određene povijesne ali i nove sile pribjegavaju složenim ponašanjima u rasponu od bliske suradnje do sektorskih sukoba; budući da u trenutačnoj geopolitičkoj klimi Europska unija u nekim slučajevima nema drugog izbora već se odlučiti za transakcijske sporazume;

.

1. ponavlja bojazni izražene u izvješću potpredsjednice Komisije / visoke predstavnice Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku (potpredsjednica Komisije / visoka predstavnica) te je zabrinut zbog brzog tempa geopolitičkih promjena koje pokreću asertivni vojni, politički i gospodarski pritisci autoritarnih sila; sa zabrinutošću primjećuje da je međunarodni sustav više multipolaran a manje multilateralan, da tržišno natjecanje zamjenjuje suradnju i trgovinu te da se ulaganja, informacije i migracijski tokovi sve više koriste kao oružje; upozorava da takva fragmentacija ugrožava naše strateške interese, sigurnost, blagostanje i jedinstvo te zahtijeva mobilizaciju naših regionalnih i globalnih partnerstava i saveza;

2. u tom kontekstu poziva potpredsjednicu Komisije / visoku predstavnicu da razvije zajedničku vanjsku i sigurnosnu politiku usmjerenu na budućnost kojom se nastoje ostvariti ciljevi izneseni u sljedećim stavcima;

Oblikovanje međunarodnog poretka utemeljenog na pravilima kojeg branimo

3. podsjeća da se međunarodnim poretkom utemeljenim na pravilima štiti državni suverenitet i integritet, omogućuje mirno rješavanje sporova i osigurava da vlast podliježe zakonu, a ne sili; zabrinut je zbog toga što se međunarodni poredak utemeljen na pravilima zbog unutarnje erozije i vanjskih napada nalazi pod dosad nezabilježenim pritiskom; upozorava da njegovo uništavanje vodi do nestabilnosti i sukoba diljem

svijeta, što slabi našu sigurnost i blagostanje;

4. ističe da nezakonita i neopravdana ruska ratna agresija na Ukrajinu predstavlja dosad nezabilježen napad na europski mirovni poredak nakon Drugog svjetskog rata; podsjeća da ruska agresija ne smije uspjeti kako bi se poslala poruka da sila nije jača od zakona te kako bi se druge odvratilo od pokušaja osporavanja granica vojnim sredstvima; stoga zahtijeva hitan i bezuvjetan prekid vatre, rusko povlačenje iz Ukrajine i povratak sve djece koju je Rusija nezakonito otela;

5. naglašava da svaki mirovni sporazum mora sadržavati čvrsta sigurnosna jamstva za Ukrajinu, da o njemu mora pregovarati njezino izabrano vodstvo i da mora imati potporu njezina naroda; poziva na oprez u pogledu neiskrenih prijedloga Rusije čiji je cilj produljenje rata te upozorava da bi svako rješenje koje Rusija nametne ili kojim se nagrađuje njezina agresija ozbiljno ugrozilo europsku sigurnost;

6. potiče Komisiju da aktivno podupire međunarodne pravosudne mehanizme i zajamči da će počinitelji ratnih zločina i zločina agresije za njih odgovarati; potiče Komisiju da predloži zakonodavstvo kojim se imobilizirana ruska inozemna imovina koristi za obnovu Ukrajine;

7. naglašava da ruska agresija destabilizira istočno susjedstvo EU-a i ima učinke prelijevanja na zapadni Balkan;

8. ponavlja da Unija i sve njezine države članice moraju biti primjer drugima u poštovanju suvereniteta i međunarodnog prava; naglašava da njezina vjerodostojnost i sposobnost zaštite svojih građana i ključnih interesa ovise o njezinoj predanosti temeljnim načelima kao što su demokracija, vladavina prava i ljudsko dostojanstvo;

9. izražava duboku zabrinutost zbog trenutačnog stanja humanitarnih normi i zanemarivanja zaštite civila u okviru međunarodnog prava u kontekstu dugotrajnih sukoba diljem Bliskog istoka; ponovno potvrđuje predanost EU-a postojanju i sigurnosti Države Izraela i naglašava njezino pravo da se brani uz potpuno poštovanje međunarodnog prava; poziva na provedbu vjerodostojnog političkog procesa usmjerenog na postizanje dvodržavnog rješenja koje se temelji na granicama iz 1967. i Jeruzalemu kao zajedničkom glavnom gradu;

10. potvrđuje ključnu ulogu multilateralnih organizacija i regionalnih foruma kao neizostavnih platformi za rješavanje sukoba i globalno upravljanje; upozorava da bi „minilateralni” formati mogli sve više fragmentirati globalne norme zbog čega EU treba uspostaviti ravnotežu između širokog i uključivog koncepta multilateralizma u bliskoj suradnji sa svojim partnerima istomišljenicima; poziva Komisiju i potpredsjednicu Komisije / visoku predstavnicu da predvode multilateralne inicijative čvrsto ukorijenjene u globalnim pravilima kako bi se zajamčili sigurnost i blagostanje Europe;

11. poziva potpredsjednicu Komisije / visoku predstavnicu da u bliskoj suradnji s državama članicama promiče učinkovit i snažan demokratski diskurs kao protutežu autokratskim pritiscima; zalaže se za veća ulaganja u stratešku komunikaciju te borbu protiv vanjskog upletanja i manipulacije informacijama;

12. potiče da se na godišnjoj razini provode strateške revizije prijetnji međunarodnom poretku utemeljenom na pravilima, koje bi koordinirala Europska služba za vanjsko

djelovanje (ESVD) te pratile aktivne mjere za sprečavanje daljnjeg slabljenja multilateralnih normi;

Poticanje suradnje na temelju interesa koje dijelimo

13. ponovno potvrđuje da je za vanjsko djelovanje EU-a potreban vjerodostojan angažman utemeljen na vrijednostima; međutim, ustraje u tome da nije dovoljno oslanjati se samo na normativnu snagu; potiče asertivnije zalaganje za strateške ciljeve EU-a, uz istodobno iskorištavanje partnerstava i saveza na temelju zajedničkih interesa;

14. potiče potpredsjednicu Komisije / visoku predstavnicu da teži prilagođenim politikama kojima se uzimaju u obzir očekivanja država članica i partnerskih zemalja te da političke sporazume brzo provodi u djelo kako bi EU postao pouzdano strateško uporište;

15. naglašava da je čvrsto transatlantsko partnerstvo sa Sjedinjenim Američkim Državama i Kanadom u okviru NATO-a i dalje neophodno i čini srž naše europske sigurnosne strukture; podsjeća da Europska unija, da bi bila snažan transatlantski partner, mora i sama postati snažnija i sposobnija, posebno u pogledu vlastite obrane i sigurnosti; uviđa da Sjedinjene Američke Države u ovom trenutku u pogledu multilateralizma i europske sigurnosti slijede transakcijski pristup; u tom kontekstu ističe da Unija i njezine države članice trebaju hitno težiti strateškoj autonomiji i ulagati u vjerodostojne i dostatne obrambene kapacitete; pozdravlja produbljenu suradnju s Kanadom i drugim partnerima istomišljenicima kako bi se zaštitile zajedničke demokratske vrijednosti i globalna stabilnost;

16. pohvaljuje snažno i konstruktivno partnerstvo s Ujedinjenom Kraljevinom; pozdravlja zajedničku izjavu čelnika Ujedinjene Kraljevine i Europske unije od 19. svibnja 2025. nakon sastanka na vrhu Ujedinjene Kraljevine i EU-a 2025. u kojoj se iznosi strukturirani dijalog o vanjskoj i sigurnosnoj politici; poziva na njezinu brzu provedbu;

17. pohvaljuje blisku suradnju sa zapadnoeuropskim zemljama koje nisu članice EU-a i njihovu snažnu suradnju u vanjskom djelovanju EU-a;

18. naglašava stratešku važnost zapadnog Balkana te podupire vjerodostojnu političku i sigurnosnu suradnju na njegovu putu prema integraciji u EU na temelju zasluga; naglašava da je Europska unija budućnost zemalja zapadnog Balkana, Ukrajine i Moldove;

19. ističe da je za europsku stabilnost i sigurnost ključna strateška uloga Turske kao članice NATO-a te njezina suradnja s EU-om; izražava duboku zabrinutost zbog nazadovanja demokracije u Turskoj; poziva na trenutačno puštanje na slobodu oporbenog vođe Ekrema İmamoğlua;

20. naglašava stratešku važnost južnog Kavkaza; osuđuje autoritarne tendencije gruzijske vlade; poziva Gruziju da se vrati na put prema EU-u; podržava mirovni sporazum iz kolovoza 2025. između Armenije i Azerbajdžana;

21. naglašava da je hitno potrebno povećati političku i gospodarsku prisutnost EU-a u srednjoj Aziji;

22. naglašava da treba ojačati i produbiti suradnju EU-a sa zemljama Zaljeva u području

migracija, digitalne transformacije, sigurnosti i zelene tranzicije;

23. ponavlja da je mirna i stabilna indopacifička regija utemeljena na pravilima ključni europski interes; potiče stvaranje bliskijih veza u području ZVSP-a s partnerima istomišljenicima, posebno Australijom, Novim Zelandom, Južnom Korejom i Japanom;

24. smatra da sve brža militarizacija Kine te njezino vojno i političko partnerstvo s Rusijom i Sjevernom Korejom predstavljaju ključni geopolitički izazov 21. stoljeća; naglašava da EU mora donijeti višedimenzionalnu strategiju kojom se kombinira principijelna diplomacija usmjerena na poštovanje međunarodnog prava s gospodarskim angažmanom kojim se štite naši interesi;

25. napominje da su geopolitički izazovi ojačali zajedničke interese EU-a i Indije; podržava sastanak na vrhu EU-a i Indije u cilju pokretanja novog strateškog programa;

26. potiče potpredsjednicu Komisije / visoku predstavnicu i države članice da se usredotoče na razvoj snažnijih bilateralnih partnerstava s afričkim zemljama sličnih stavova na temelju načela „više za više”, uz istodobno poštovanje univerzalnih vrijednosti ljudskih prava i demokracije; žali zbog nazadovanja demokracije u brojnim afričkim zemljama;

27. naglašava da je potrebno produbiti suradnju EU-a sa zemljama istomišljenicama u Latinskoj Americi i na Karibima;

28. ističe povećanu geostratešku važnost Arktika i ponovno naglašava da je potrebna dosljedna i ažurirana politika EU-a za Arktik;

29. poziva Komisiju i ESVD da intenziviraju strukturiranu suradnju s regionalnim organizacijama, uključujući Udruženje država jugoistočne Azije, Afričku uniju, Zajednicu latinskoameričkih i karipskih država te Vijeće za suradnju u Zaljevu, kako bi se razvile uključive regionalne sigurnosne strukture i koordinirali multilateralni politički odgovori;

Utvrđivanje stajališta o kojima se ne pregovara, a koja smatramo nepovredivima

30. ponavlja da je vanjsko djelovanje EU-a neopozivo vezano uz vrijednosti i načela sadržana u članku 2., članku 3. stavku 5. i članku 21. UEU-a;

31. podsjeća da vjerodostojnost EU-a ovisi o njegovoj sposobnosti da odlučno djeluje u zaštiti svojih građana i obrani svojih interesa; naglašava da bi prag za odlučno djelovanje trebalo dosljedno davati na znanje te da on mora obuhvaćati nedvosmislene reakcije na ozbiljna kršenja ljudskih prava; podržava proširenje Unijinog režima sankcija u području ljudskih prava sličnih onima u Zakonu Magnicki kako bi se obuhvatila sustavna represija i korupcija;

32. potiče dublju koordinaciju sa skupinom G7 i drugim demokratskim partnerima kako bi se uskladile reakcije na kršenja globalnih normi;

33. poziva na to da se veća pozornost posveti progonu vjerskih manjina, uključujući kršćane; poziva na to da se zaštita slobode vjeroispovijesti uključi u vanjsko djelovanje EU-a;

34. poziva ESVD i Komisiju da razviju mjerila za procjenu učinka sankcija EU-a i da o

tome redovito obavještavaju Europski parlament;

Povećanje učinka vanjskog djelovanja EU-a koje pružamo

35. žali zbog toga što su globalna vidljivost i politički utjecaj Unije često slabiji od njezina financijskog i diplomatskog doprinosa;

36. poziva potpredsjednicu Komisije / visoku predstavnicu da predloži dosljednu, stratešku komunikacijsku strategiju kojom se naglašavaju prednosti vanjskog djelovanja EU-a i podupiru ciljevi Unije; potiče ESVD da ojača političku prisutnost EU-a u našim partnerskim zemljama te da se pobrine da naše vanjsko djelovanje bude dostupnije njihovoj javnosti;

37. poziva na veću konvergenciju između diplomatskih službi EU-a i država članica kako bi se poboljšale sinergije između nacionalnih poruka i poruka EU-a u skladu s pristupom Tim Europa;

38. ističe da proračunska ograničenja predstavljaju veliku prepreku povećanju vidljivosti i učinka vanjskog djelovanja EU-a; poziva Komisiju i ESVD da odrede konkretne prioritete kako bi se utvrdilo gdje vanjsko djelovanje EU-a može ostvariti najveći politički i strateški povrat;

39. ističe strateški potencijal inicijative *Global Gateway* za povećanje prisutnosti i vidljivosti EU-a u svijetu; pozdravlja činjenicu da je Komisija prednost dala provedbi projekata u okviru te inicijative;

40. podsjeća da Europski parlament ima posebnu ulogu u podupiranju vidljivosti i učinka vanjskog djelovanja EU-a, čime doprinosi naporima diplomatskih službi EU-a i država članica;

41. podsjeća da je izvršavanje proračunske funkcije Europskog parlamenta neodvojivo povezano s njegovom funkcijom u području demokratskog nadzora i savjetovanja;

42. smatra da je potreban jači parlamentarni nadzor vanjskog djelovanja EU-a, što uključuje i redoviti pristup povjerljivim informacijama i strukturiranim dijalozima;

43. ističe da svaka od navedenih tema zahtijeva primjereni odgovor potpredsjednice Komisije / visoke predstavnice;

°

° °

44. nalaže svojoj predsjednici da ovu Rezoluciju proslijedi Europskom vijeću, Vijeću, Komisiji, potpredsjednici Komisije / visokoj predstavnici Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku te vladama i parlamentima država članica.

OBRAZLOŽENJE

Odbor za vanjske poslove svake godine priprema rezoluciju o provedbi zajedničke vanjske i sigurnosne politike (ZVSP) kao odgovor na izvješće visoke predstavnice Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku Europskom parlamentu. U ovoj se rezoluciji ocjenjuje napredak i izazovi ZVSP-a te ona predstavlja središnji dio doprinosa Europskog parlamenta oblikovanju vanjskog djelovanja EU-a. To je posebno važno s obzirom na veće nadzorne ovlasti koje su Europskom parlamentu dodijeljene Ugovorom iz Lisabona.

U izvješću se analiziraju ključni strateški prioriteti koji usmjeravaju buduće kretanje ZVSP-a te pružaju jasne smjernice izvršnoj vlasti EU-a. Naglašava se usmjerenost na budućnost s pomoću nekoliko temeljnih načela na kojima bi se, prema Parlamentu, trebao temeljiti ZVSP:

a. oblikovanje međunarodnog poretka utemeljenog na pravilima kojeg branimo;

b. poticanje suradnje na temelju interesa koje dijelimo;

c. utvrđivanje stajališta o kojima se ne pregovara, a koja smatramo nepovredivima;

d. povećanje učinka vanjskog djelovanja EU-a koje pružamo.

U izvješću se detaljno razrađuje svaki od tih prioriteta.